

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 446/2021-89

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného JUDr. Ivetou Rajtákovou, advokátkou, Štúrova 20, Košice, proti uzneseniu Súdnej rady Slovenskej republiky č. 340/2020 z 15. decembra 2020 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Súdnej rady Slovenskej republiky č. 340/2020 z 15. decembra 2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prístup k verejnej funkcii za rovnakých podmienok podľa čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na inom orgáne Slovenskej republiky podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo vstúpiť bez akýchkoľvek rozdielov a neodôvodnených obmedzení za rovnakých podmienok do verejných služieb svojej krajiny podľa čl. 25 písm. c) Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach.
2. Uznesenie Súdnej rady Slovenskej republiky č. 340/2020 z 15. decembra 2020 **zrušuje** a vec jej **v r a c i a** na ďalšie konanie.
3. Súdna rada Slovenskej republiky **je povinná** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **953,21 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 5. marca 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prístup k verejnej funkcii za rovnakých podmienok podľa čl. 30 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na inom orgáne Slovenskej republiky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé konanie o jeho občianskych právach podľa čl. 6

ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva vstúpiť bez akýchkoľvek rozdielov a neodôvodnených obmedzení za rovnakých podmienok do verejných služieb svojej krajiny podľa čl. 25 písm. c) Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (ďalej len „medzinárodný pakt“) uznesením Súdnej rady Slovenskej republiky (ďalej len „súdna rada“) označeným v záhlaví tohto nálezu. Sťažovateľ navrhuje uznesenie súdnej rady zrušiť a vec jej vrátiť na ďalšie konanie. Zároveň sa domáha priznania náhrady trov konania pred ústavným súdom.

2. Ústavný súd uznesením z 26. augusta 2021 ústavnú sťažnosť sťažovateľa v rozsahu namietaného porušenia základného práva na prístup k verejnej funkcii za rovnakých podmienok podľa čl. 30 ods. 4 ústavy, základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na inom orgáne Slovenskej republiky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva vstúpiť bez akýchkoľvek rozdielov a neodôvodnených obmedzení za rovnakých podmienok do verejných služieb svojej krajiny podľa čl. 25 písm. c) medzinárodného paktu prijal na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti ústavnú sťažnosť odmietol.

II.

Skutkové východiská

3. Sťažovateľ bol úspešný v hromadnom výberovom konaní na funkciu sudcu pre obvod Krajského súdu v Bratislave. Listom č. k. SR 715/2020 z 30. novembra 2020 mu bolo súdnou radou oznámené, že do programu jej 18. zasadnutia bolo zaradené rozhodovanie o predpokladoch sudcovskej spôsobilosti sťažovateľa s tým, že môže nahliadnuť do podkladov, ktoré má súdna rada k dispozícii. Sťažovateľ túto možnosť využil a k podkladom sa po oboznámení s nimi vyjadril listom z 8. decembra 2020. Súdna rada 15. decembra 2020 rokovala o splnení predpokladov sudcovskej spôsobilosti sťažovateľa. Vzhľadom na epidemiologickú situáciu v čase jej konania sa zasadnutie uskutočnilo vo forme online prístupu a rovnakým spôsobom sa na tomto zasadnutí zúčastnil sťažovateľ. V rozprave bola venovaná pozornosť primárne priestupkom sťažovateľa na úseku cestnej premávky a trestnému stíhaniu sťažovateľa pre skutok z mája 2009, ktorý bol kvalifikovaný ako prečin ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona. Trestné konanie bolo ukončené uznesením Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) zo 14. apríla 2010, ktorým bol schválený zmier medzi sťažovateľom ako obžalovaným a poškodeným a trestné stíhanie bolo zastavené.

4. Po ukončení rozpravy bol na hlasovanie predložený návrh uznesenia, podľa ktorého sťažovateľ spĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti. Za stanovisko o splnení predpokladov sudcovskej spôsobilosti hlasovalo sedem členov súdnej rady, proti hlasovali dvaja členovia súdnej rady a hlasovania sa zdržali šiesti členovia súdnej rady. Keďže návrh uznesenia nezískal potrebnú väčšinu hlasov, uznesením súdna rada na základe podkladov od štátnych orgánov a vyjadrenia kandidáta na vymenovanie sudcu v súlade s čl. 141a ods. 5 písm. b) ústavy prijala stanovisko, že sťažovateľ, kandidát zaradený v databáze Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky pre obvod Krajského súdu v Bratislave, nespĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti, ktoré dávajú záruku, že funkciu sudcu bude vykonávať riadne.

III. Argumentácia sťažovateľa

5. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ argumentuje:

a) členka súdnej rady JUDr. Petra Príbelská, PhD., v rozprave uviedla, že sťažovateľ sa dopustil troch až štyroch priestupkov, ktoré predstavovali „závažné porušenia“. Podľa sťažovateľa prekročenie najvyššej dovolenej rýchlosti nie je medzi skutkovými podstatami, ktorých naplnenie je kvalifikované ako porušenie pravidiel cestnej premávky závažným spôsobom. Vyjadrenie členky súdnej rady JUDr. Petry Príbelskej, PhD., o tom, že sa sťažovateľ dopustil v sledovanom období troch až štyroch porušení dopravných predpisov závažným spôsobom, bolo vyjadrením, ktoré bolo nielen nepravdivé, ale bolo spôsobilé ovplyvniť rozhodovanie členov súdnej rady v neprospech sťažovateľa;

b) obdobnú výhradu sťažovateľ formuluje aj k vystúpeniu JUDr. Kataríny Javorčíkovej, ktorá skutkovo poukazovala na dopravné priestupky sťažovateľom spáchané od r. 2016 a vyhodnotila, že „nejako sa nám nezdá, že by ste veľmi vyvodili z toho pre seba nejaké závery, najmä čo sa týka spôsobu jazdy a tak ďalej“;

c) na vysvetlenie sťažovateľa o nesprávnom označení priestupku zo 7. marca 2020 (v skutočnosti išlo o nerešpektovanie svetelnej signalizácie) reagoval predseda súdnej rady prof. JUDr. Ján Mazák, PhD., tak, že „sudcovi Krajského súdu v Košiciach takto zabili dcéru pri dopravnej nehode“. Podľa sťažovateľa sa toto vyjadrenie predsedu súdnej rady nijakým spôsobom nevzťahovalo na sťažovateľa, bolo nevecné a emotívne spojilo osobu sťažovateľa s tragickou udalosťou;

d) na konci rozpravy predseda súdnej rady k zastaveniu trestného stíhania sťažovateľa pre prečin ublíženia na zdraví konštatoval, že nenašiel v štatistikách žiaden prípad, keď by trestné stíhanie za takýto trestný čin skončilo uvedeným spôsobom. Po predmetnom konštatovaní uzatvoril rozpravu a dal hlasovať o návrhu uznesenia. Podľa sťažovateľa neprehliadnuteľný náznak neštandardného vybavenia jeho trestnej veci mal potenciál vyvolať pochybnosti o sťažovateľovom morálnom štandarde a integrite, takéto konštatovanie bolo spôsobilé ovplyvniť členov súdnej rady v ich rozhodovaní. V podkladoch, s ktorými sa sťažovateľ oboznámil, absentoval podklad indikujúci akékoľvek zisťovanie, či už predsedu súdnej rady, alebo iného povereného člena súdnej rady, skutočnosti, či a koľko takýchto trestných stíhaní bolo skončených schválením zmieru a zastavením trestného stíhania. Sťažovateľ nemal možnosť sa s podkladom, z ktorého by vyplývalo tvrdenie predsedu súdnej rady, pred rokovaním súdnej rady oboznámiť, a teda ani nemal možnosť zaujať k takémuto tvrdeniu žiadne stanovisko. Tvrdenie predsedu súdnej rady o tom, že žiaden obdobný prípad neskončil uzavretím zmieru, nie je pravdivé. Po zasadnutí súdnej rady sťažovateľ z verejne prístupných rozhodnutí zistil, že trestné stíhanie pre prečin podľa § 157 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona bolo vo viacerých prípadoch vybavené zmiernom (uzneseniami okresných súdov bližšie špecifikovanými v ústavnej sťažnosti);

e) delikvencia na úseku dopravy štandardne nie je skutočnosťou, ktorá by vyvolávala pochybnosti o sudcovskej spôsobilosti. Rovnako nemôže byť takouto skutočnosťou ani nedbanlivostný trestný čin, ktorého sa sťažovateľ dopustil 11 rokov pred rozhodovaním súdnej rady v čase, keď nedovršil vek 21 rokov, a bol teda osobou blízkou veku mladistvých. Spáchanie nedbanlivostného trestného činu nie je prekážkou bezúhonnosti a sťažovateľovi nie je známe, že by niekedy viedlo ku konštatovaniu straty predpokladov sudcovskej spôsobilosti;

f) súčasťou zasadnutia súdnej rady by nemalo byť vyslovovanie názorov jej jednotlivých členov na obsah podkladov na rozhodovanie o splnení predpokladov sudcovskej spôsobilosti kandidátov a prezentovanie názorov jednotlivých členov súdnej rady, čo z týchto podkladov vyplýva pre morálny štandard a integritu kandidáta.

IV.

Vyjadrenia účastníkov konania a verejné ústne pojednávanie

IV.1. Vyjadrenie súdnej rady:

6. Súdna rada k ústavnej sťažnosti argumentuje neaplikovateľnosťou čl. 46 ods. 1 ústavy v predmetnej veci, pretože „*typy štandardov spojené so súdnou ochranou (napr. kontradiktórnosť) sú v prípade súdnej rady zväčša neaplikovateľné a navyše sú obsahom iných ustanovení oddielu o práve na súdnu a inú právnu ochranu. Zároveň, procesný aspekt postupu orgánu verejnej moci pri realizácii personálnej právomoci v rámci obsadzovania verejnej funkcie, je už obsahom práva podľa čl. 30 ods. 4 ústavy.*“.

7. Bol vytvorený priestor, aby sa sťažovateľ písomne, ako aj osobne priamo na zasadnutí k zisteným podkladom vyjadril ešte pred rozhodnutím súdnej rady. Priebeh rokovania, ale aj rozhodovanie boli založené na nediskriminačnom základe a nijakým spôsobom nenarušili ústavné štandardy zakotvené v čl. 30 ods. 4 ústavy ani štandardy zakotvené v čl. 25 písm. c) medzinárodného paktu. Sťažovateľ nebol v prístupe k sudcovskej funkcii nijako znevýhodnený. Súdna rada v prípade sťažovateľa neporušila ani ambicióznejšie štandardy na objektivitu a transparentnosť svojho rozhodovania o predpokladoch sudcovskej spôsobilosti uchádzačov o sudcovskú funkciu.

8. Sťažovateľ však „*súdnou radu nepresvedčil o tom, že (i) skutočne disponuje sebareflexiou potrebnou pre riadny výkon funkcie sudcu a (ii) má lojalitu k právu vo forme afinity k pravidlám v miere potrebnej pre výkon funkcie sudcu*“. Niektorí členovia súdnej rady vnímali sťažovateľove argumenty „*ako zľahčovanie závažnosti priestupkov (závažnosti nie v zmysle právnej klasifikácie priestupku) priestupkov, a teda istý opak sebareflexie*“.

9. Súdna rada zároveň navrhla, aby ústavný súd vo veci uskutočnil ústne pojednávanie, dôvodiac, že vec môže mať koncepčný presah na štandardy prieskumu napadnutého typu rozhodnutí súdnej rady i na samotné štandardy používané súdnou radou pri prijímaní stanoviska o sudcovskej spôsobilosti kandidátov na vymenovanie za sudcu.

IV.2. Replika sťažovateľa:

10. Sťažovateľ vo svojej replike zotrval na argumentácii uvedenej v ústavnej sťažnosti. Je presvedčený o aplikovateľnosti čl. 46 ods. 1 ústavy na svoj prípad. Nenachádza dôvod na záver, že konanie pred súdnou radou, v ktorom prijíma stanovisko, či kandidát na vymenovanie za sudcu spĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti, nie je konaním, v ktorom iný orgán nerozhoduje o práve sťažovateľa. V tomto prípade je právom sťažovateľa právo zakotvené v čl. 30 ods. 4 ústavy a právo zakotvené v čl. 25 písm. c) medzinárodného paktu. Podľa sťažovateľa nie je možné zúžiť obsah ochrany poskytovanej čl. 46 ods. 1 ústavy na konanie, ktoré má kontradiktórny charakter.

11. V rozprave boli členmi súdnej rady uvedené nepravdivé konštatovania na adresu kandidáta spôsobilé vyvolať u členov súdnej rady pochybnosti o morálnom štandarde a integrite kandidáta, negatívne ovplyvniť pohľad členov súdnej rady na osobu sťažovateľa.

12. Imanentnou súčasťou práva kandidáta na funkciu sudcu pri rozhodovaní súdnej rady o splnení predpokladov jeho sudcovskej spôsobilosti je objektívnosť tohto rozhodovania a predvídateľnosť kritérií a ich posudzovania (nález ústavného súdu č. k. II. ÚS 29/2011 z 13. decembra 2012).

13. Dopravné priestupky nie sú v praxi, resp. doteraz neboli dôvodom na stratu sudcovskej spôsobilosti. Za tejto situácie je napadnuté uznesenie súdnej rady nepredvídateľné a sťažovateľa bezdôvodne znevýhodňuje oproti osobám, ktoré už sudcami sú.

IV.3. Verejné ústne pojednávanie:

14. Na nariadenom ústnom pojednávaní účastníci konania zotrvali na svojich návrhoch a podrobnejšie vysvetlili odôvodnenia svojich procesných podaní. Zástupkyňa súdnej rady zdôraznila, že skutočným dôvodom rozhodnutia o nesplnení predpokladov sudcovskej spôsobilosti u sťažovateľa nebola jeho delikvencia, ale postoj k vlastnému protiprávnemu konaniu, ktorý vyplynul z priebehu rozpravy na zasadnutí súdnej rady. K námietke o príspevku prednesenom v závere zasadnutia súdnej rady uviedla, že vychádzal z podkladu zaobstaraného v rámci bežnej prípravy na rokovanie súdnej rady. K aplikovateľnosti čl. 46 ods. 1 ústavy zástupkyňa súdnej rady zdôraznila prebiehajúci diskurz o tejto otázke na pôde súdnej rady, ako aj jej neuzavretý charakter.

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

V.1. K aplikovateľnosti čl. 46 ods. 1 ústavy:

15. Základné právo na inú právnu ochranu je subjektívnym právom procesným, z čoho vyplýva, že slúži presadeniu iného subjektívneho práva hmotnej povahy, ktoré sa realizuje uplatnením kompetencie orgánu verejnej moci (iného ako orgánu súdnej moci) v individuálnej veci. Orgány verejnej moci teda v konkrétnych prípadoch poskytujú hmotným subjektívnym právam účinnú ochranu práve dôsledným rešpektovaním základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Súdna rada je orgánom, ktorý rozhodovaním o splnení predpokladov sudcovskej spôsobilosti kandidáta na vymenovanie za sudcu zasahuje do právneho statusu konkrétnej fyzickej osoby. Pokiaľ je tento status chránený hmotným subjektívnym právom, nevynímajúc základné subjektívne právo zaručené ústavou, je ústavnou povinnosťou súdnej rady zaručiť v rámci svojho rozhodovania, pokiaľ ide o rozhodnutie samotné, ako aj o postup, ktorý rozhodnutiu predchádza, právnu ochranu kandidátovi na vymenovanie za sudcu. Právna ochrana okrem iného spočíva v požiadavke, aby súdna rada objektívne, transparentne a preskúmateľným spôsobom dospela k záveru, či u kandidáta na vymenovanie za sudcu boli alebo neboli splnené predpoklady sudcovskej spôsobilosti. V uvedenej požiadavke je daná spätosť hmotného subjektívneho práva podľa čl. 30 ods. 4 ústavy (hoci jeho obsahom je výlučne diskriminačná perspektíva) a subjektívneho práva procesnej povahy (čl. 46 ods. 1 ústavy).

16. Súdna rada v procese rozhodovania o splnení predpokladov sudcovskej spôsobilosti u kandidátov na vymenovanie za sudcu poskytuje právnu ochranu základnému právu dotknutej osoby na prístup k verejným funkciám za rovnakých podmienok. Z tohto hľadiska nie je

podstatným, či alebo nakoľko detailne je rozhodovací proces súdnej rady upravený zákonom. Ak by celý rozsah i obsah základného práva na inú právnu ochranu zakotveného v ústave mal byť závislý od zákonnej (podústavnej) regulácie, potom by tomuto základnému právu chýbala potrebná autonómia ako podmienka pre jeho postavenie ako referenčného kritéria pre posudzovanie súladu podústavných mocenských aktov s ústavou (m. m. III. ÚS 368/2020).

17. Ústavný súd sa stotožňuje s názorom súdnej rady o neaplikovateľnosti niektorých parciálnych súčastí základného práva na inú právnu ochranu na postup a rozhodovanie súdnej rady. Pojmovo je tu vylúčená kontradiktórnosť a rovnosť zbraní, keďže ide o rozhodovací proces, pri ktorom niet protistrany, a tak celkom prirodzene ku skríženiu zbraní dôjsť nemôže. Rovnako sa na súdnu radu v prostredí aktuálnej právnej úpravy nevzťahuje požiadavka na odôvodňovanie jej rozhodnutí spôsobom porovnateľným s rozhodnutiami správnych orgánov či súdov. Vylúčenie čiastkových práv tvoriacich obsah základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy však neznamená, že uchádzač o sudcovskú funkciu si v procese prijímania stanoviska o predpokladoch jeho sudcovskej spôsobilosti toto subjektívne základné právo vôbec neuplatňuje. Niet pochyb, že aj na prijímanie stanoviska o predpokladoch sudcovskej spôsobilosti sa vzťahuje požiadavka, aby sa vo veci uchádzača rozhodlo bez zbytočných prietáhov, požiadavka verejnosti, ako aj prerokovania veci za prítomnosti uchádzača. Neopomenuteľným je i právo uchádzača vyjadriť sa k podkladom na rozhodovanie súdnej rady, ktoré síce v dôsledku nálezu ústavného súdu č. k. PL. ÚS 21/2014 stratilo explicitnú oporu v § 27ga ods. 5 zákona č. 185/2002 Z. z. o Súdnej rade Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom do 22. februára 2019, to ale neznamená, že nie je uplatniteľné priamo z čl. 48 ods. 2 ústavy, ktorým použitý pojem „dôkaz“ má autonómny (od formálnej procesnej podústavnej terminológie nezávislý) obsah a nemožno ho rezervovať len pre úzky okruh kontradiktórnych súdnych konaní. Všetky menované čiastkové práva tvoriace obsah základného práva na inú právnu ochranu a vzťahujúce sa aj na prijímanie stanoviska súdnej rady o predpokladoch sudcovskej spôsobilosti sú zjednotené v kategóriách objektivity a transparentnosti, čo sú vlastnosti, ktoré možno charakterizovať ako tvoriace obsah základného práva na inú právnu ochranu v rozhodovacom procese podľa čl. 141a ods. 6 písm. b) ústavy [do 31. decembra 2020 podľa čl. 141a ods. 5 písm. b) ústavy].

18. Odpoveď na otázku, ktoré z čiastkových práv tvoriacich základné právo na inú právnu ochranu sa v určitom druhu rozhodovacieho procesu uplatnia, závisí od zákonnej úpravy (celkom prirodzene to podčiarkuje čl. 51 ods. 1 ústavy) tvorenej nielen explicitne formulovanými procesnými pravidlami, ale okrem iného aj zakotvením rozsahu diskrecie rozhodujúceho orgánu verejnej moci pri vyhodnocovaní naplnenia skutkovej podstaty hmotnoprávnej normy aplikovanej pri rozhodovaní. Ani zákonná úprava však nemôže znížiť štandard uplatnenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy na úroveň narušajúcu jeho podstatu a zmysel (čl. 13 ods. 4 ústavy). V prípade základného práva na inú právnu ochranu pri prijímaní stanoviska o splnení predpokladov sudcovskej spôsobilosti sa podstata a zmysel základného práva na inú právnu ochranu koncentruje do už uvedených požiadaviek objektivity a transparentnosti (zahŕňajúcej aj preskúmateľnosť, hoci v špecifickejšej podobe – k tomu I. ÚS 396/2016, bod 9.14).

19. Pokiaľ ide o súdnou radou verbalizovaný obsahový vzťah základného práva podľa čl. 30 ods. 4 ústavy a základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základné práva nemusia byť od seba obsahovo nutne oddelené. Konceptuálny presah môže existovať. Poukaz súdnej rady na skutočnosť, že procesný aspekt postupu orgánu verejnej moci pri realizácii personálnej právomoci v rámci

obsadzovania verejnej funkcie je už obsahom základného práva podľa čl. 30 ods. 4 ústavy, je toho dôkazom a ústavný súd ho nijako nespochybňuje. Obdobne je to tak aj pri iných základných, resp. ľudských právach, čo ilustruje aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva [podľa ktorej napríklad právo na pokojné užívanie majetku zahŕňa neoddeliteľné procedurálne požiadavky („*inherent procedural requirements*“) – rozsudok z 21. 5. 2002 vo veci Jokela v. Fínsko, sťažnosť č. 28856/95]. Z prítomnosti procesných garancií v obsahu základných práv majúcich hmotnú povahu však nemožno vyvodzovať neuplatniteľnosť základných práv povahy procesnej. Znamenalo by to, že základné práva zaručené v čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 47 či čl. 48 ústavy sú nadbytočné, pretože takmer v každom rozhodovacom procese ide v merite o niektoré zo subjektívnych hmotných práv. Základné práva procesnej povahy však tvoria súčasť ústavy i medzinárodných zmlúv o ľudských právach, a preto sú orgány verejnej moci (súdnu radu i ústavný súd nevynímajúc) povinné ich uplatňovať a chrániť.

20. Z uvedených dôvodov ústavný súd argumentáciu súdnej rady o neaplikovateľnosti základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nehodnotí ako dôvodnú. V ďalšej časti odôvodnenia sa zameria na posúdenie rešpektovania základných práv sťažovateľa zaručených čl. 30 ods. 4 a čl. 46 ods. 1 ústavy spoločne.

V.2. K dôvodom ústavnej sťažnosti:

21. K zásadnej zhode medzi obsahom základného práva podľa čl. 30 ods. 4 ústavy a práva podľa čl. 25 písm. c) medzinárodného paktu sa ústavný súd vyjadril tiež vo veci sp. zn. IV. ÚS 299/2011, keď uviedol, že aj toto právo obsahuje možnosť každého občana bez akýchkoľvek rozdielov a bez neodôvodnených obmedzení vstúpiť za rovnakých podmienok do verejných služieb svojej krajiny s vylúčením akejkoľvek diskriminácie podľa čl. 26 medzinárodného paktu.

22. Článok 30 ods. 4 ústavy zaručuje každému občanovi právo na prístup k verejnej funkcii za rovnakých podmienok. Základné právo v ňom obsiahnuté definoval ústavný súd ako kľúčové politické právo, ktoré súvisí s charakterom Slovenskej republiky ako demokratického a právneho štátu [čl. 1 ods. 1 ústavy (IV. ÚS 92/2012)].

23. Obsahom základného práva podľa čl. 30 ods. 4 ústavy je prístup k volenej a inej verejnej funkcii a možnosť nediskriminačného uchádzania sa o takú funkciu. Článok 30 ods. 4 ústavy nezaručuje právo verejnú funkciu dostať, ale iba právo na prístup k nej, t. j. právo uchádzať sa o verejnú funkciu za rovnakých podmienok, aké majú vytvorené iní uchádzači (IV. ÚS 299/2011, I. ÚS 397/2014).

24. Z pohľadu ochrany základných práv a slobôd (čl. 127 ústavy) čl. 30 ods. 4 ústavy vyžaduje (nielen) hmotnoprávnu rovnosť, ale aj minimálny, základný štandard procedurálnej férovosti podľa toho, o prístup k akej funkcii ide (k prezentovaným východiskám porovnaj III. ÚS 427/2012).

25. K diskriminačnému prístupu vo vzťahu k určitému uchádzačovi o verejnú funkciu „*môže dôjsť iba v okruhu osôb nachádzajúcich sa v rovnakej právnej a/alebo faktickej situácii, pričom s niektorými z nich sa zaobchádza odlišne bez rozumného a racionálneho dôvodu*“ (II. ÚS 161/03).

26. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti prezentuje názor, že posudzovanie splnenia podmienok sudcovskej spôsobilosti u kandidáta na vymenovanie za sudcu má byť rovnaké ako pri posudzovaní splnenia podmienok sudcovskej spôsobilosti u sudcov už vykonávajúcich svoju funkciu. Nie je mu

známy žiaden prípad, keď by dopravný priestupok (poukazuje na konkrétne prípady z minulosti) bol dôvodom straty sudcovskej spôsobilosti.

27. Ústavný súd k danej námietke konštatuje, že vychádza z nesprávneho predpokladu o dôvodoch rozhodnutia súdnej rady pre sťažovateľa negatívneho. Ústavný súd po preskúmaní ústavnej sťažnosti, ako aj jej príloh nemá pochybnosti, že dôvodom neúspechu sťažovateľa pri uchádzaní sa o funkciu sudcu nebolo samotné spáchanie dopravných priestupkov, ale jeho postoj k vlastnému protiprávnemu konaniu. Porovnávanie viac či menej sťažovateľom konkretizovaných prípadov sudcov, ktorí sa v minulosti mali dopúšťať dopravných priestupkov, s prípadom sťažovateľa v procese rozhodovania súdnej rady preto stavia na nesprávnom komparatívnom východisku. Z uvedeného dôvodu je táto sťažnostná námietka nedôvodná.

28. Ústavný súd ďalej považuje za potrebné venovať sa sťažovateľom namietaným tvrdeniam členov súdnej rady, ktoré odzneli v priebehu rozpravy na zasadnutí súdnej rady.

29. Zo zvukového záznamu zo zasadnutia súdnej rady konaného 15. decembra 2020 vyplýva, že JUDr. Príbelská, PhD., v rámci rozpravy konštatovala, že priestupok zo 7. marca 2020 (nerešpektovanie svetelnej signalizácie) predstavuje závažné porušenie, priestupok z 21. októbra 2019 (prekročenie maximálnej povolenej rýchlosti) by tiež bolo možné považovať za závažný, 19. júla 2019 bola sťažovateľovi udelená pokuta za prekročenie rýchlosti. Z dokumentácie vyplýva, že sťažovateľ sa dopustil 3 – 4 priestupkov, ktoré sú závažnejšie. Ústavný súd k tomuto uvádza, že samotný sťažovateľ v reakcii na dané tvrdenia JUDr. Príbelskej, PhD., v rámci rozpravy upozornil, že nie všetky spomenuté priestupky predstavovali závažné dopravné priestupky podľa predpisov o cestnej premávke. Nemožno v tomto smere opomenúť ani skutočnosť, že sťažovateľ už v písomnom vyjadrení k podkladom na rozhodovanie o sudcovskej spôsobilosti z 8. decembra 2020 vo vzťahu k priestupkom spáchaným 7. marca 2020, 21. októbra 2019, 19. júla 2019, 26. marca 2019 a 13. januára 2017 uviedol, že ide o málo závažné priestupky.

30. Pokiaľ ide o vyjadrenie predsedu súdnej rady týkajúce sa usmrtenia dcéry sudcu Krajského súdu v Košiciach pri dopravnej nehode v dôsledku nerešpektovania svetelnej signalizácie, toto predstavuje vyjadrenie subjektívneho vnímania závažnosti, nebezpečnosti protiprávného konania sťažovateľa, zdôraznenie vysokej miery rizika, ktorú porušenie právneho predpisu – nerešpektovanie svetelnej signalizácie vyvoláva v cestnej premávke uvedením konkrétneho prípadu, jeho následkov.

31. K sťažovateľovej námietke založenej na kritike, podľa ktorej vystúpenia JUDr. Príbelskej, PhD., JUDr. Javorčíkovej i predsedu súdnej rady neboli založené len na kladení otázok, ale obsahovali aj hodnotenie podkladov na rozhodovanie súdnej rady, ústavný súd uvádza, že niet rozumného dôvodu, prečo by členovia súdnej rady v rámci rozpravy nemohli prezentovať svoje vnímanie zistených skutočností vyplývajúcich zo zhromaždených podkladov o kandidátovi, z vyjadrení samotného kandidáta či uvádzať vlastné hodnotiace úvahy. Naopak, ich verejná prezentácia na zasadnutí súdnej rady umožňuje kandidátovi spoznať postoj členov súdnej rady k zisteným skutočnostiam ešte pred samotným pristúpením k hlasovaniu o splnení predpokladov sudcovskej spôsobilosti kandidáta na funkciu sudcu, čím sa vytvára priestor pre kandidáta zaujať k tvrdeniam a postojom členov súdnej rady stanovisko, objasniť zistené skutočnosti a ich okolnosti v miere a spôsobom, ktorý presvedčí členov súdnej rady o tom, že kandidát predsa len spĺňa predpoklady sudcovskej spôsobilosti.

32. Námiety týkajúce sa uvedených vyjadrení ústavný súd nevyhodnotil ako spôsobilé spochybníť ústavnoprávnu udržateľnosť napadnutého uznesenia súdnej rady. Ústavný súd ich v právnom a judikatúrnom prostredí nevyžadujúcim štandardné odôvodňovanie rozhodnutí súdnej rady v personálnych veciach dokonca považuje za priateľské k právam, ktorých porušenie sťažovateľ navrhuje vysloviť, pretože napomáhajú naplneniu požiadavky transparentnosti procesu posudzovania predpokladov sudcovskej spôsobilosti. Ústavný súd v tejto súvislosti považuje za vhodné doplniť, že vníma pozitívne trendy a kvalitu diskusie, ktorú súdna rada na svojich rokovaníach vedie. V ostatnom čase je to totiž práve súdna rada, ktorá plní ťažiskovú rolu pri kreačných procesoch a obsadzovaní veľkého množstva justičných pozícií v Slovenskej republike.

33. Z podkladov zhromaždených súdnou radou vyplynulo, že sťažovateľ bol v rokoch 2009 a 2010 trestne stíhaný pre prečin ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona. Pri dopravnej nehode zavinenej sťažovateľom ako vodičom osobného motorového vozidla (nepriprôsobenie rýchlosti jazdy, stavu a povahy vozovky a svojim schopnostiam) utrpel jeho spolujazdec ťažkú ujmu na zdraví. Okresný súd uznesením č. k. 8T/6/10 zo 14. apríla 2010 schválil zmier medzi sťažovateľom a poškodeným a trestné stíhanie vedené proti sťažovateľovi zastavil.

34. Predseda súdnej rady celkom v závere rozpravy uviedol, že „... *preveril, či došlo pri takýchto dopravných trestných činoch k uzavretiu podobného zmieru a nenašiel som v štatistikách žiaden taký prípad, kedy by to končilo takýmto spôsobom, ktorý aproboval aj sudca okresného súdu*“.

35. Tvrdenie predsedu súdnej rady o neexistencii rozhodnutí súdov o schválení zmieru v obdobných prípadoch, ako bola trestná vec sťažovateľa, ktoré zaznelo v závere rozpravy, predstavuje tvrdenie o určitom objektívnom stave súdnej praxe. Pri porovnaní s terminológiou štandardného konfliktu slobody prejavu a ochrany osobnosti možno príspevok predsedu súdnej rady hodnotiť ako skutkové tvrdenie, nie hodnotový súd.

36. Ako už bolo naznačené, ústavný súd akceptuje, že pre naplnenie princípu transparentnosti nemusia uznesenia súdnej rady o splnení predpokladov sudcovskej spôsobilosti zahŕňať komponent tradičného (písomného) odôvodnenia, avšak súdna rada je povinná o to poctivejšie dodržiavať požiadavky objektivity a transparentnosti konania o predpokladoch sudcovskej spôsobilosti. Zo samotného priebehu zasadnutia súdnej rady, otázok kladených uchádzačovi v rámci jeho verejného vypočutia, prípadných reakcií členov súdnej rady či z predložených materiálov musí byť možné vnímať a zistiť, čo bolo konkrétnym dôvodom neúspechu uchádzača pred súdnou radou, prípadne ktoré informácie zistené o uchádzačovi boli zo strany súdnej rady vnímané ako problematické pre jeho prípadný výkon funkcie sudcu (m. m. II. ÚS 164/2017).

37. Za súčasť odôvodnenia napadnutého uznesenia súdnej rady je tak v tomto prípade potrebné považovať aj záverečné konštatovanie predsedu súdnej rady o neexistencii rozhodnutia, ktorým by bol v obdobných trestných veciach schválený zmier. Zároveň s ohľadom na jeho skutkovú povahu ústavný súd nemá pochybnosti, že išlo o podklad na rozhodovanie súdnej rady.

38. Pre posúdenie, či postup a samotné rozhodnutie súdnej rady možno považovať za diskriminačné, teda či nimi mohlo dôjsť k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania, je potrebné zohľadniť, či súdna rada vo vzťahu k sťažovateľovi aplikovala inú procedúru než vo vzťahu k všetkým ostatným kandidátom v tej istej právnej pozícii.

39. Ústavný súd uvádza, že každý kandidát na vymenovanie za sudcu musí mať reálnu možnosť pochopiť obsah a zameranie zistení súdnej rady a musí mať poskytnutý priestor utvoriť si na tieto zistenia názor a tento prezentovať v následnej reakcii (m. m. IV. ÚS 224/2020).

40. Z materiálov predložených súdnou radou nevyplýva, že by sa medzi podkladmi zhromaždenými súdnou radou na účel posudzovania predpokladov sudcovskej spôsobilosti sťažovateľa nachádzal taký, ktorý by indikoval zisťovanie súdnej rady o stave rozhodovacej praxe trestných súdov v obdobných veciach, ako bola trestná vec sťažovateľa. Za tohto stavu je nutné prijať záver (opak v konaní preukázaný nebol), že sťažovateľ pred zasadnutím súdnej rady nemal žiadne indície, že súdna rada môže pri hodnotení splnenia predpokladov jeho sudcovskej spôsobilosti pripisovať relevanciu aspektu, či spôsob rozhodnutia v sťažovateľovej trestnej veci bol ojedinelý, resp. či k sťažovateľovi bolo zo strany súdu v trestnom konaní pristupované inak ako k ostatným obžalovaným v obdobných trestných veciach. Na možnosť zaujatia kvalifikovanej reakcie sťažovateľom na skutkové tvrdenie o neexistencii obdobného rozhodnutia je nutný prieskum rozhodovacej činnosti súdov, ktorý, pochopiteľne, u sťažovateľa neprichádzal do úvahy na zasadnutí súdnej rady 15. decembra 2020, keď bol s predmetnou tvrdenou skutočnosťou konfrontovaný prvýkrát.

41. Zo zaznamenania rozpravy k predmetnému bodu programu zasadnutia možno identifikovať, že dominantným objektom kritiky sťažovateľa bol jeho postoj k rešpektovaniu pravidiel. V tomto smere prezentovali svoje hodnotenia viacerí členovia súdnej rady a ústavný súd, ako už bolo uvedené, takýto priebeh rokovania nijako ústavne nespochybňuje. Postupná gradácia uvedeného konceptu kritiky sťažovateľa však vyvrcholila v úplnom závere rozpravy príspevkom predsedu súdnej rady založenom na skutkovom tvrdení (štatistiky dokumentujúce absenciu prípadu ukončenia trestného stíhania zmierom), ktorý so sebou priniesol nový faktor spochybňujúci sťažovateľovu sudcovskú spôsobilosť a interpretovateľný aj ako náznak „neštandardného“ vybavenia jeho trestnej veci.

42. Dané tvrdenie na zasadnutí zaznelo v rámci rozpravy k posudzovaniu predpokladov sudcovskej spôsobilosti sťažovateľa ako posledné. Po odznení príspevku bola rozprava ihneď ukončená a súdna rada pristúpila k hlasovaniu. Ústavný súd konštatuje, že týmto postupom súdnej rady bola sťažovateľovi zmarená možnosť kvalifikovane reagovať a vyjadriť sa k tvrdeniu prednesenému predsedom súdnej rady, ktoré vzhľadom na jeho skutkový charakter a celkový vývoj diskusie na rokovaní ústavný súd považuje za dostatočne závažné na to, aby odôvodňovalo vytvoriť priestor na sťažovateľovu reakciu. Zjednodušene povedané, do diskusie bol vnesený zjavne determinatívny element, ktorý však bol prekvapivým a sťažovateľ na neho nemohol byť pripravený.

43. Problematický postup súdnej rady v tomto smere umocňuje fakt, že skutkové tvrdenie o rozhodovacej praxi v obdobných trestných veciach nezodpovedá skutočnosti. Existuje viacero súdnych rozhodnutí o schválení zmiaru v obdobných prípadoch trestných stíhaní pre prečin ublíženia na zdraví, čo sťažovateľ preukázal poukazom na značný počet rozhodnutí všeobecných súdov, ktoré k ústavnej sťažnosti aj priložil.

44. Postup súdnej rady (zavŕšený prijatím napadnutého uznesenia), v rámci ktorého bolo sťažovateľovi znemožnené vyjadriť sa k tvrdeniu o neexistencii iných rozhodnutí o zmiernom ukončení obdobných trestných vecí, berúc zároveň zreteľ na skutočnosť, že toto tvrdenie ani neodráža skutočný stav rozhodovacej praxe súdov, nenapĺňa zásadu rovnakého zaobchádzania.

Súdnou radou nebola zabezpečená objektivita pri posudzovaní predpokladov sudcovskej spôsobilosti sťažovateľa. Súdna rada tak dôsledne neuplatnila svoje právomoci reálne ochrániť základné právo sťažovateľa na nediskriminačnom základe a nenaplnila v ňou vedenom rozhodovacom procese požadované minimálne pravidlá, ktoré je možné považovať za akceptovateľný štandard pre ústavnú udržateľnosť jej rozhodnutí (m. m. III. ÚS 135/2018, m. m. III. ÚS 561/2014).

45. Popísaný diskriminačný prístup súdnej rady nie je podľa názoru ústavného súdu možné obhájiť ani úvahou o prípadnej racionalite odlišného zaobchádzania (II. ÚS 161/03), ktorá by mohla vyplývať z presvedčenia, že aj v prípade, ak by záverečný príspevok do diskusie predseda súdnej rady nepredniesol, výsledok pre sťažovateľa by nebol kladný. Pri hlasovaní v sťažovateľovej veci sa totiž až šiesti členovia súdnej rady zdržali hlasovania, iba dvaja boli proti záveru o splnení požiadaviek sudcovskej spôsobilosti. Šesť hlasov, ktoré sa nepriklonili k žiadnej z dvoch vylučujúcich možností, zvyrazňuje dôležitosť priestoru na vyjadrenie sťažovateľa ku skutočnosti prednesenej predsedom súdnej rady v závere rozpravy, čo mohlo podporiť ďalšiu diskusiu na zasadnutí súdnej rady vedúcu k presvedčeniu členov súdnej rady, ktorí sa zdržali, aby napokon hlasovali kategoricky. Tým je oslabený prvok racionality odlišného zaobchádzania v miere dosahujúcej ústavnú relevanciu.

46. Pokiaľ je napadnuté uznesenie výsledkom postupu súdnej rady postihnutého vytýkanými vadami, nemožno toto uznesenie považovať za ústavnoprávne konformné, rešpektujúce sťažovateľove práva vyplývajúce z čl. 30 ods. 4 ústavy, čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 25 písm. c) medzinárodného paktu.

47. Ústavný súd v súvislosti s návrhom sťažovateľa na zrušenie napadnutého uznesenia súdnej rady a vrátenie veci súdnej rade na ďalšie konanie [§ 133 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)] dospel k záveru, že pre dosiahnutie nápravy vo veci je nevyhnutné, aby tomuto návrhu vyhovel. Záväzný právny názor podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde súdnej rade neurčuje, či má o splnení sťažovateľových predpokladov sudcovskej spôsobilosti rozhodnúť kladne alebo záporne. Po vrátení veci súdnej rade bude nevyhnutné, aby k predpokladom sudcovskej spôsobilosti opätovne zaujala stanovisko, ktorého prijatiu bude predchádzať vytvorenie náležitého priestoru na realizáciu procesného práva sťažovateľa vyjadriť sa ku skutkovým tvrdeniam prezentovaným na rokovaní súdnej rady.

VI.

Trovy konania

48. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 953,21 eur (bod 3 výroku nálezu).

49. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [ďalej len „vyhláška“ (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a), c), e), § 16 ods. 3, § 18 ods. 3 vyhlášky)]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 je 181,17 eur a hodnota režijného paušálu je 10,87 eur, základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2022 je

193,50 eur a hodnota režijného paušálu je 11,63 eur. Sťažovateľovi vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu) a za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2022 (replika k vyjadreniu súdnej rady, účasť na ústnom pojednávaní). Právna zástupkyňa sťažovateľa je platiteľkou dane z pridanej hodnoty, preto sa odmena advokáta zvyšuje o 20 % (158,87 eur). Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je súdna rada povinná uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. júna 2022

Peter Straka
predseda senátu